

T.C. ✕
EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Kurumlar Sosyolojisi Anabilim Dalı

146443

ARAMIZDAKİ YABANCI: ÇİNGENELER

DOKTORA TEZİ

Suat KOLUKIRIK

-146443-

DANIŞMANI: Doç. Dr. H. Neşe ÖZGEN

İZMİR-2004

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IV
TABLO LİSTESİ	X
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

ÇİNGENE KAVRAMI: KÖKEN, GÖÇ, DİL

1.1. ÇİNGENE ADI	8
1.2. ÇİNGENELERİN KÖKENİ	13
1.3. ÇİNGENE GÖÇÜ VE GÖÇ YOLLARI	20
1.4. ÇİNGENE DİLİ VE KULLANIMI	23

II. BÖLÜM

ÇİNGENELERİN GÖRÜNÜMÜ

2.1. ÇİNGENE İMGESİ	29
2.2. ÇİNGENE ANLATILARI	33
2.3. DİNİ YAŞAM	36
2.4. İŞ VE MESLEK	38
2.5. YASA VE UYGULAMALAR	41
2.6. ÖRGÜTLENME ÇABALARI	47

III. BÖLÜM

YABANCI KAVRAMI

3.1. YABANCI KAVRAMININ KULLANIMI	51
3.2. SOMBART VE YAHUDİLİK	54
3.3. WEBER VE PARYA HALKLAR	57
3.4. SİMMEL VE YABANCI	59
3.5. SCHUTZ VE YABANCI	62
3.6. BAUMAN VE YABANCI	66
3.7. SWAY VE YABANCI	69

IV. BÖLÜM

ARAŞTIRMA ALANI VE TEKNİK

4.1. ARAŞTIRMA ALANI VE KAPSAMI	72
4.2. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ.....	74
4.3. ARAŞTIRMANIN TEKNİĞİ.....	76
4.3.1. Anket	77
4.3.2. Derinlemesine Mülakat	78
4.3.3. Tanıklık	80

V. BÖLÜM

SOSYO-EKONOMİK YAPI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

5.1. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER.....	83
5.1.1. Cinsiyet ve Yaş.....	83
5.1.2. Doğum Yeri.....	84
5.1.3. Göç	85
5.1.4. Medeni Durum.....	86
5.1.5. Aile Büyüklüğü	92
5.1.6. Eğitim	94
5.2. HANE VE MEKAN.....	96
5.2.1. Mahallelere Göre Dağılım.....	96
5.2.2. Konut Durumu.....	99
5.3. İŞ VE MESLEK.....	102
5.3.1. İş ve Meslek Dağılımı	102
5.3.2. Çalışma Yaşamı.....	104
5.3.3. Sosyal Güvenlik	109
5.4. GELİR VE HARCAMA	111
5.4.1. Aylık Ortalama Gelir.....	111
5.4.2. Tasarruf	112
5.4.3. Harcama.....	112
5.4.4. Evde Kullanılan Eşyalar.....	113
5.5. SİYASAL KATILIM VE ÖRGÜTLENME	115
5.5.1. Siyasal Parti Üyeliği.....	115

5.5.2. Dernek Üyeliği	116
5.6. KENDİLERİNE VE DÜNYAYA BAKIŞ AÇILARI	118
5.6.1. Sosyal Tabakalaşma	118
5.6.2. Boş Zaman Değerlendirme Biçimleri.....	119
5.6.3. Kurumsal İlişkiler.....	121
5.6.4. Sorunlar ve Beklentiler.....	122
5.6.5. Avrupa Birliğine Bakış.....	125

VI. BÖLÜM

ÇİNGENELER VE YABANCININ GÖRÜNÜMÜ

6.1. KİMLİĞİN ALGISI VE SUNUMU	129
6.1.1. Roman Adı	130
6.1.2. Çingene Adı.....	131
6.1.3. Hümanistik Yaklaşım	132
6.1.4. Türklük ve Türk Vatandaşlığı	133
6.2. GACO VE KİMLİĞİN KARŞITLIĞI.....	133
6.2.1. Irk Ayrımı Olarak Gaco.....	134
6.2.2. Direnen Kimlik Örneđi Olarak Çingenelik	135
6.2.3. Şanslı İnsan Olarak Gaco	136
6.3. BİZ VE DİĞERİNİN KURGUSU.....	136
6.3.1. Biz ve Diđer Ayrımı	138
6.3.2. Diğerinin Olumluluđu	139
6.3.3. Diğerinin Olumsuzluğu	140
6.4. YABANCILIĞIN İÇSELLEŞTİRİLMESİ.....	140
6.4.1. Madun (Subaltern) Psikolojisi.....	142
6.4.2. Irk Ayrımına Dayanan Yabancılık	143
6.5. ÇALIŞMA AHLAKI VE TERCİHİ	144
6.5.1. Serbest ve Özgür Çalışma	145
6.5.2. Geleneksel Çalışma Tercihi.....	147
6.6. BENZEŞME ARACI OLARAK DİN	147
6.6.1. Gaconun Önyargılı Yaklaşımı.....	149
6.6.2. Dinsel Yaşam ve Dindarlık	150

6.7. FARKLILAŞMA ARACI OLARAK DİL	151
6.7.1. Dilin Kullanılabilirliği ve Önemi	152
6.7.2. Dilin Karşılaştığı Olumsuzluklar.....	153
6.8. YÜCELTME VE OLUMLAMA TASAVVURU	154
6.8.1. Kişisel Başarıların Anlatımı	154
6.8.2. Temiz ve Dürüst Olma	156
6.8.3. Atatürk'ün Hemşehirlere Olma.....	156
6.8.4. Ünlü Çingenelerin Varlığı	157
6.8.5. Dayanışma ve Birlikte Hareket Etme	158
6.9. ELEŞTİRİ VE OLUMSUZLAMA TASAVVURU	159
6.9.1. Eğitimsizlik	160
6.9.2. Tembellik.....	161
6.9.3. Ortak Hareket Etmeme	162
6.9.4. Tarihsel Dışlanma.....	162
6.9.5. Olumsuz Sıfatlara Sahip Olma	163
6.10. KENDİLERİNE BAKIŞ VE TEMEL SORUNLAR.....	163
6.10.1. Kimliği Gizleme	164
6.10.2. Ekonomik Yetersizlik.....	165
6.10.3. Eğitim ve Mesleki Sorun	166
6.10.4. Ortak Yaşamın Olumsuzluğu	167
6.10.5. Devlet Hizmetlerinden Yararlanamama	167
6.11. GELECEK TASAVVURU VE KURGUSU	168
6.11.1. Geleceğin Olumsuzluğu	169
6.11.2. Örgütlü Olamama	170

VII. BÖLÜM

GEÇMİŞİN AYNASINDA ÇİNGENELER

7.1. GÖÇ VE GÖÇ'E İLİŞKİN TASAVVUR	173
7.2. GEÇMİŞ VE GELECEK ARASINDA TARLABAŞI.....	175
7.3. ÇALIŞMA YAŞAMI VE TÜTÜN İŞÇİLİĞİ	177
7.4. İŞVEREN OLARAK AĞALAR.....	178
7.5. VAROLUŞ VE KARŞITLIK EKSENİNDE ÇİNGENELİK.....	181
7.6. KURTARICI OLARAK ATATÜRK	183

VIII. BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

8.1. ÇİNGENELER VE YABANCININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	185
8.2. TARLABAŞINDA YABANCININ GÖRÜNÜMLERİ	192
KAYNAKÇA.....	205
ÖZGEÇMİŞ	213
ÖZET	214
SUMMARY	215
EK 1: TARLABAŞI ÇİNGENELERİNE AİT KELİME ÖRNEKLERİ.....	216
EK 2: ÇİNGENE BAYRAĞI ve MARŞI.....	222
EK 3: ANKET FORMU	224
EK 4: MÜLAKAT SORU FORMU	227
EK 5: TANIKLIK SORU FORMU	228